

Meer dan Vergeten

een programma over dementie en oudere migranten
ontwikkeld door Unie KBO en NOOM
(Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten)
in samenwerking met bureau Kleurrijk Advies

Achtergrond en aanleiding programma

De groep oudere migranten in Nederland telt momenteel ruim 200.000 mensen. In 2015 zal dit aantal gestegen zijn naar 360.000. Met de vergrijzing groeit ook de problematiek van dementie in de migrantengemeenschappen.

Dementie is voor iedereen die er mee te maken krijgt heel zwaar.

Maar voor ouderen die niet in Nederland geboren zijn spelen extra factoren mee:

1. In de migrantengemeenschappen wordt dementie vaak niet als ziekte (h)erkend. Er is gebrek aan kennis.
2. In eigen kring is dementie een onbesproken onderwerp, omgeven met taboes en schaamte.
3. Het accepteren van professionele hulp wordt bemoeilijkt door de overtuiging dat kinderen voor hun ouders moeten en willen zorgen.

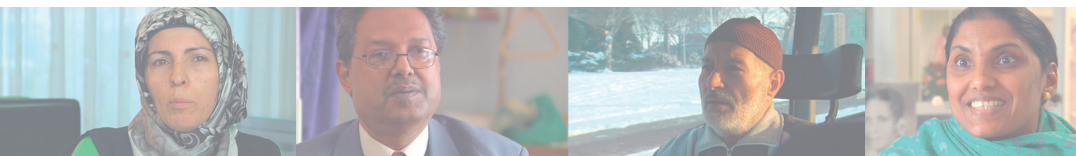
Signalen van dementie worden vaak niet herkend of worden gebagatelliseerd. Het gedrag van de patiënt wordt regelmatig geïnterpreteerd als aandacht vragen, pesten, gekte of bezetenheid. De patiënt voelt zich hierdoor niet begrepen, verdrietig, boos en heeft steeds het gevoel te falen. Dit vergroot de kans op een isolement en heeft gevolgen voor de gezondheid van de patiënt. Schaamte en gêne -ingegeven door de sociale controle- spelen een grote rol. Als hulp van buitenaf wordt ingeroepen kan de familie bang zijn voor verwijten dat vader of moeder niet door de eigen kinderen verzorgd wordt. In de migrantengemeenschappen is onvoldoende bekendheid met het Nederlandse zorgsysteem. Daarnaast is er te weinig ervaring bij zorgprofessionals met deze relatief nieuwe doelgroep in de (dementie)zorg. Onbekendheid met elkaars taal speelt daarbij een complicerende rol. Tenslotte: diagnostiek met betrekking tot dementie is nog niet voldoende ontwikkeld voor deze doelgroepen.

Deze signaleringen zijn aanleiding geweest om een programma te ontwikkelen om dementie in de eigen kring bespreekbaar te maken. Het programma richt zich op Surinaamse en Turkse groeperingen, omdat zij het grootst in omvang zijn. Echter, de DVD is ook bruikbaar voor andere groepen. In deze folder leest u meer over de resultaten van dit programma en de wijze waarop u daarvan gebruik kunt maken.

Het programma *Meer dan vergeten* bestaat uit:

- Een DVD
- Surinaamse en Turkse gespreksleiders die met behulp van de DVD in eigen kring gespreksbijeenkomsten houden
- Workshop *Meer dan vergeten* voor vrijwilligers en professionals in zorg en welzijn

Duidelijk is geworden, sinds de presentatie van de DVD in maart 2010, dat het programma in een behoefte voorziet. Zowel bij de oudere migranten en hun families als bij zorginstellingen, welzijnsorganisaties, ontmoetingscentra, dagopvangprojecten, ouderenadviseurs, lokale afdelingen van de Alzheimer Stichting, mantelzorgsteunpunten, opleidingen en ouderenorganisaties.

De succesfactoren daarbij zijn:

- Herkenbaarheid voor de doelgroep
- Aansprekend visueel materiaal
- Ervaringsdeskundigen zelf aan het woord
- Het gesprek aangaan
- Aansluiten bij ervaringen van de deelnemers
- Inzetbaar in verschillende situaties: huiskamerbijeenkomsten, een koffie-ochtend, een ontmoetingsbijeenkomst, een bijeenkomst voor mantelzorgers van deelnemers aan een dagopvangproject, een landelijke themadag

“Herkenbaarheid voor de doelgroep stond voorop bij het ontwikkelen van het programma. De DVD bevat daarom twee aparte films, zodat daarin de eigen (Turkse en Surinaamse) culturele kleur zichtbaar is. Gespreksleiders die de eigen taal spreken, letterlijk en figuurlijk, zijn in staat taboes bespreekbaar te maken. Het visuele materiaal nodigt uit tot uitwisseling en verdieping van ervaringen.”

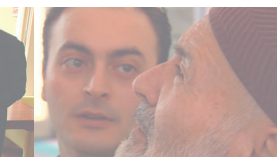
Agnes van Balkom, Unie KBO

“Ik zag om me heen hoe groot de nood was bij allochtone groepen. Dementerende ouderen krijgen vaak niet de hulp die ze nodig hebben. Met dit project proberen we families te laten zien dat je het niet allemaal alleen hoeft te doen, maar dat er allerlei vormen van ondersteuning bestaan.”

Bedriye Ataman, Kleurrijk Advies

“In onze achterban is er grote behoefte aan kennis over de ziekte dementie. Dit project voorziet daarin. Maar niet op de traditionele manier, waarbij iemand voor een groep gaat vertellen hoe het zit. Nee, we beginnen met de eigen ervaringen en vragen. Dan volgt de informatie vanzelf.”

Yvonne Heygele, NOOM

De DVD *Meer dan vergeten*

In samenspraak met ervaringsdeskundigen zijn binnen het project twee films gemaakt, een voor de Surinaamse groepen en een voor de Turkse groepen. In de films vertellen familieleden over hun ervaringen met de ziekte dementie en de oplossingen die zij hebben gezocht in de zorg voor hun dementerende vader of moeder. De Surinaamse film is Nederlands gesproken, de Turkse film is Turks gesproken en Nederlands ondertiteld. Beide films zijn geproduceerd door Movedmedia.

Fragmenten uit de DVD:

Zeliha over haar vader:

"Je voelt je echt machteloos want zo ken je je vader niet. Normaal was je vader een sterk en autoritair mens. Maar als je ziet dat hij niet voor zichzelf kan zorgen en afhankelijk is van anderen, dan doet je dat natuurlijk pijn."

Inke over haar moeder:

"Met pijn in ons hart hebben we haar voor haar eigen veiligheid laten opnemen. Het kon niet meer zonder dat iemand zijn baan zou opzeggen. Als ik nu de staatsloterij zou winnen dan stopte ik met werken, dan kwam ze bij mij in huis."

Nyamad over zijn moeder:

Bij de oudere generatie bestaat nog sterk het denkbeeld dat je kinderen later voor je zullen zorgen. Mijn ouders hadden ook nog dat oude denkbeeld. Zij zijn de baas over de kinderen, hoe oud wij ook zijn. Dat ligt ook aan onze culturele achtergrond."

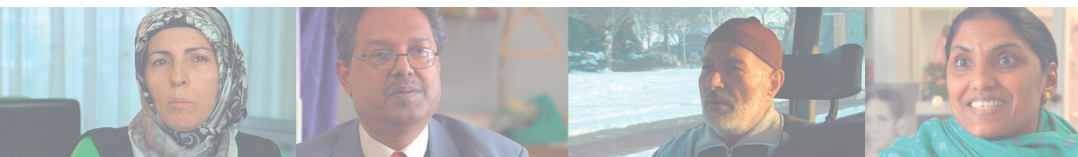

Ali over zijn vader:

"In de Turkse cultuur is het gewoon als de kinderen voor hun ouders zorgen. Maar in het verpleeghuis is hij veilig. Nu ik hem niet meer hoeft te verzorgen kan ik de dingen doen die je als kind voor je vader wil doen. Liefde geven."

De DVD *Meer dan vergeten* is te verkrijgen door € 12,50 over te maken op bank rekeningnummer 76233 ten name van Unie KBO te 's Hertogenbosch onder vermelding van 'DVD *Meer dan vergeten*' en uw naam en adres. Op de DVD vindt u zowel de Turkse als de Surinaamse film. Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot Unie KBO (zie achterzijde van deze folder).

De gespreksbijeenkomsten

Binnen het programma van *Meer dan vergeten* zijn gespreksleiders getraind om gespreksbijeenkomsten te begeleiden. Zij zijn zelf afkomstig uit de diverse Surinaamse en Turkse groeperingen. Zij hebben ervaring met het begeleiden van groepen en zijn voorbereid op het op gang brengen van een eerste gesprek over de ziekte dementie.

Tijdens de bijeenkomsten komen aan de orde:

- Herkenning en eigen ervaringen
- Taboes rond de ziekte
- De ziekte zelf: ontstaan en verloop
- Familiezorg en ondersteuning
- Vormen van passende ondersteuning
- Tips voor het omgaan met een oudere met dementie

Een groep van 18 actieve gespreksleiders heeft in 2010 ruim 50 bijeenkomsten gehouden.

Wilt u een gespreksbijeenkomst organiseren?

Voor informatie kunt u terecht bij NOOM en bureau Kleurrijk Advies (zie achterzijde van deze folder).

De kosten bedragen € 70,- + reiskosten.

Ervaringen van de Turkse en Surinaamse gespreksleiders:

"Wij hebben informatie gekregen over de ziekte, maar wij weten natuurlijk niet alles.

Wij hebben daar niet voor gestudeerd. Onze taak is vooral het gesprek op gang te helpen.

Als mensen de ziekte herkennen in hun eigen omgeving kunnen wij doorverwijzen naar hulpverleners. Soms gaat het er erg emotioneel aan toe in een gespreksbijeenkomst. Maar daar ben ik niet bang voor. Ik kan het begrijpen. Daar neem ik rustig de tijd voor. En dan kan het gesprek op gang komen."

"Bij ons, Hindoestanen, zijn de mensen wel redelijk op de hoogte van de voorzieningen.

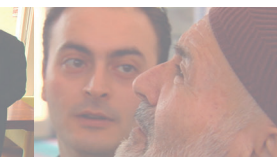
Maar de ziekte is taboe. De verschijnselen worden toegeschreven aan de ouderdom.

Men wil niet zien dat er meer aan de hand is."

"Een vraag die altijd terugkomt: Is dementie te genezen?

Wat kan ik doen om dementie te voorkomen?"

"Dat de familie in de film uiteindelijk toch beslist om vader naar het verzorgingshuis te brengen, roept veel discussie op. Mag je dat wel doen?"

“Sommige mensen schrikken erg van de film. Ze zeggen: hoe kan het dat het deze man overkomt? Hij is toch een goede man? Ik vind het belangrijk om te vertellen dat het een ziekte is en geen straf van God. Je weet hoe de mensen in je eigen gemeenschap de ziekte ervaren, hoe moeilijk het is om erover te praten om hulp van buitenaf toe te laten. Dat schept een band.”

“Ik heb gewoon families gebeld en gevraagd of ik langs mocht komen met de film. Dan zaten we met zijn allen in de huiskamer rond de TV. In die sfeer kun je makkelijker met je gedachten en vragen naar voren komen. En de jongeren raken in gesprek met de ouderen.”

“De mensen waren wel even stil na het vertonen van de film. Ze vonden het confronterend om te zien waartoe dementie kan leiden. Maar als je dan even rustig de tijd geeft, dan komen de vragen vanzelf.”

Deelnemers aan het woord:

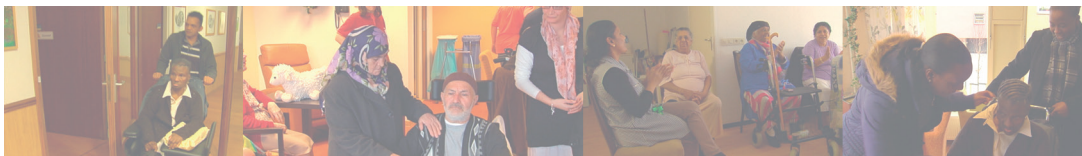
“Ik was al een beetje ongerust over mijn man. Daarom ben ik naar de bijeenkomst gegaan. Toen wist ik dat we echt naar de dokter moesten.”

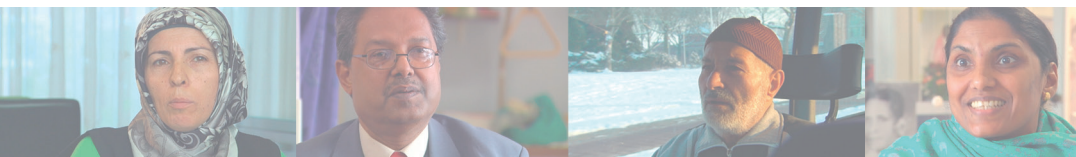
“Ik moest huilen toen ik de film zag. Ik heb jaren voor mijn schoonmoeder gezorgd. Nu weet ik dat ze aan dementie leed. Had ik dat toen maar geweten, dan had ik haar beter begrepen.”

“De gespreksleidster liet ons ook zien hoe we het beste met onze dementerende vader of moeder om kunnen gaan. Nu doen we het thuis ook anders. We verbeteren mijn moeder niet meer steeds, als ze zegt dat ze op haar vader wacht. We zeggen bijvoorbeeld: hij komt straks.”

“Ik ontdekte in de bijeenkomst dat ik niet de enige ben die vragen heeft. De zorg voor mijn ouders is heel zwaar. Nu voel ik me toch gesterkt om hulp te gaan zoeken.”

“Ik vond de film erg confronterend. Wat erg als je zo hulpeloos wordt. Dat is écht een schrikbeeld. Maar er werd duidelijk uitgelegd dat vergeetachtigheid gewoon is en dat dementie een ziekte is.”

Workshops op maat

Voor professionals en vrijwilligers in zorg en welzijn

Uit de vele reacties bleek dat *Meer dan vergeten* ook voor medewerkers van zorg- en welzijn en onderwijsinstellingen bruikbaar materiaal biedt.

Een workshop *Meer dan vergeten* sluit aan bij:

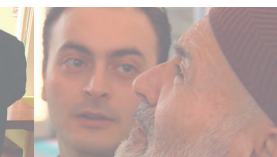
- Deskundigheidsbevordering voor personeel van zorginstellingen
- Onderwijs gericht op (gekleurde) zorg
- Trainingen aan ouderenadviseurs om kennis te maken met de wensen van oudere migranten
- Een bijeenkomst van een mantelzorgsteunpunt om in contact te komen met 'nieuwe' doelgroepen
- Een bijeenkomst om beleidmakers te stimuleren aandacht te besteden aan de specifieke problemen van oudere migranten
- Ontmoetingsbijeenkomsten tussen senioren van Nederlandse en allochtone herkomst
- Themabijeenkomsten bij Alzheimercafés en theehuizen

Heeft u interesse in een workshop op maat of een inleiding?

Dan kunt u terecht bij NOOM en bureau Kleurrijk advies (zie achterzijde folder).

In overleg wordt de inhoud bepaald.

Basisprijs: € 250,- + reiskosten.

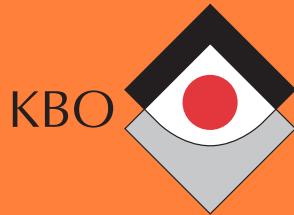

meer dan
ergeten

Een programma over dementie en oudere migranten

Voor meer informatie:

Postbus 325
5201 AH 's-Hertogenbosch
Contactpersoon: Agnes van Balkom
t: 073 6123475
e: avbalkom@uniekbo.nl
w: www.uniekbo.nl

Postbus 2069
3500 GB Utrecht
Contactpersoon: Yvonne Heygele
T: 06 133 54 327
e: heygele@netwerknoom.nl
w: www.netwerknoom.nl

Stepenkolk Oost 18
5706 LA Helmond
Contactpersoon: Bedriye Ataman
T: 06 400 15 989
e: adviescoaching@live.nl

